

Weten wat werkt

Leerwerktaak: 'Werken aan de eigen kwaliteit van het lesgeven'

Niveau:

Werkplekcleren 3

Beroepstaak:

Ontwerpen leerarrangementen en bijdrage aan de organisatie

Competentie(s):

Vakdidactisch, Samenwerken met collega's en reflectie

Vak(ken):

onderwijskunde en vakdidactiek

Onderwijsseenheid/leerlijn:

Opbrengstgericht Werken

Ondersteunende leerwerktaaken:

- Kritisch verwerken van informatie,
- Lesdoelen formuleren,
- Effectief informatie verzamelen,
- Construeren van een formatieve toets

Auteur(s):

Jasper de Boer en Ellen Leenaarts-Gunnewijk

In het onderwijs worden op allerlei manieren data gebruikt om de voortgang van leerlingen beter te kunnen monitoren, het leren van de leerlingen te verbeteren en de kwaliteit van het onderwijs in kaart te brengen.

Bij het verzamelen en analyseren van data kun je denken aan het gebruikmaken van de cijfers, aan het inzetten van een enquête over hoe leerlingen jouw lessen ervaren of het voeren van een gesprek met een leerling met wie het niet goed gaat. Op basis van deze informatie ga je acties uitzetten, bijvoorbeeld: je schrijft een verbeterplan voor de lesinhoud, je maakt afspraken met de leerlingen op basis van wat hij nodig heeft, etc. Om de cirkel rond te maken evalueer je na een bepaalde tijd de uitgezette acties. Dit doe je om te checken of je de juiste dingen hebt gedaan.

Deze leerwerktaak helpt je op weg om je eigen onderwijs beter te maken door gebruik te maken van verschillende manieren van dataverzameling.

Wanneer je deze leerwerktaak hebt afgerond ben je in staat om;

- een analyse te maken op basis van cijfers, interviews, observaties en gesprekken
- op basis van de analyse conclusies te trekken
- kritisch na te denken over je eigen lesprogramma
- je eigen lesprogramma bij te stellen

Relevantie/Kader:

In het onderwijs wordt bewust en onbewust gewerkt met opbrengstgericht werken (OGW).

Wat wordt er verstaan onder OGW:

Opbrengstgericht werken wordt gedefinieerd als:

'Het systematisch en doelgericht werken aan het maximaliseren van de onderwijsprestaties waarbij alle betrokkenen – bestuurders, schoolleiding, leraren en leerlingen – op basis van de resultaten gericht actie ondernemen om het onderwijs te verbeteren' (Vermaas, 2013).

Dat wil zeggen dat niet alleen toetsresultaten een belangrijke rol spelen, maar bijvoorbeeld ook de leerstrategieën, het observeren van het gedrag van leerlingen, het houden van interviews en het voeren van gesprekken.

Vertalen wij deze visie door naar docenten die werken met OGW dan zien we docenten die:

- 1 hoge verwachtingen en duidelijke doelen hebben voor alle leerlingen/ studenten en communiceren deze met de leerlingen en hun ouders.
- 2 het onderwijs afstemmen op wat leerlingen/ studenten nodig hebben om te presteren.
- 3 goed in staat zijn een taakgerichte werksfeer te realiseren.
- 4 zicht hebben op leerresultaten door toetsen en leerlingvolgsystemen.
- 5 in staat zijn de gegevens over de ontwikkeling van hun leerlingen/studenten te analyseren en te interpreteren
- 6 mogelijke problemen verhelpen door bijsturing van de doelen en/of door goede leerlingenzorg
- 7 in staat zijn om feedback te geven en te ontvangen (en er ook iets mee te doen).
- 8 gemotiveerd zijn om los van de eigen klas of vak te streven naar afstemmingen en samenwerking.
- 9 zich snel kunnen verbeteren als prestaties tegenvallen

Een professionele docent zal eerder genoemde items merkbaar integreren in zijn handelen en houding.

OGW is dus geen doel op zich maar een middel om de kwaliteit van het eigen onderwijs te verbeteren. Het is een cyclische werkwijze om gericht naar het onderwijs te kijken met behulp van de beschikbare gegevens. In die werkwijze staat het vakmanschap van de leraar centraal en laten alle betrokkenen zich sturen in hun professionele handelen door de uitkomst van metingen op basis van vooraf gestelde doelen. (Hoeberichts & Dijck, 2015).

Omschrijving/instructie:

- 1 De basis voor deze leerwerktaak is "De Toolkit OGW, Samen werken aan onderwijskwaliteit", resultaat van het project Leren Verbeteren van VO-raad en AOC-raad. Bestudeer deel 1 van deze toolkit.
- 2 Kies een klas waarvan of leerling van wie jij de kwaliteit van leren wilt verbeteren.
- 3 Beantwoord de volgende vragen
 - Wat draag ik bij aan de ontwikkeling van deze leerlingen/leerling, wat zijn de opbrengsten?
 - Weet ik dat, meet ik dat?
 - Zo ja, ben ik tevreden met deze resultaten?
 - Weet ik hoe ik deze opbrengsten kan gebruiken om mezelf te verbeteren?
 - En weet ik hoe ik het effect op de leerlingen kan vergroten?Door het beantwoorden van deze vragen krijg je inzicht in het leren van de leerling(en) en kun je de juiste besluiten nemen over je manier van lesgeven.
- 4 Bestudeer opdracht 3 'De OGW-cyclus' uit de Toolkit en werk deze individueel uit. Met deze opdracht krijg je inzicht in de 9 stappen van OGW en krijg je zicht op welke stappen je beheerst en aan welke stappen je nog moet werken.
- 5 Om een data-analyse te kunnen maken, gebruik je het analyse-instrument (instrument 7) uit de Toolkit. Voer de data-analyse uit. Verwerk de resultaten en trek op basis van de uitkomst een aantal conclusies.

- 6 Stel een verbeterplan op. Afhankelijk van wat je wilt verbeteren kun je een bepaald instrument gebruiken, bijvoorbeeld het opstellen van een klassenhandelingsplan (instrument 11), een checklist voor leerdoelen (instrument 9) of een individueel handelingsplan (instrument 12) . Zie Toolkit.
- 7 Leg het verbeterplan voor aan je collega's van de vakgroep en vraag om feedback.
- 8 Verwerk de feedback van je collega's in het verslag en neem het op in je portfolio.

Resultaatverwachting:

Maak een verbetervoorstel voor het lesprogramma voor de klas of de leerling op basis van de feiten voortkomend uit de cijferanalyse.

De werkplekbegeleider geeft formatieve feedback op het verbetervoorstel.

Jij neemt deze feedback mee en verwerkt dit in je portfolio middels een reflectieverslag.

Bronnen:

Vermaas, J. (2013) Opbrengstgericht sturen door de schoolleiding. OGW in het VO. School aan zet.

Hoebrechts, J., Dijck, H. van. (2015). Feedback als kloppend hart van de organisatie. Theoretisch kader 1. School aan zet.

Toolkit OGW samen werken aan onderwijskwaliteit. <http://beroepsgerichtevakken.slo.nl/de-toolkit-ogw-samen-werken-aan-onderwijskwaliteit>

Artikel Opbrengstgericht sturen door de schoolleiding. OGW in het VO. Julliet Vermaas.

Artikel Feedback als kloppend hart van de organisatie. John Hoebrechts en Hans van Dijck.

Beslisboom OGW van Quadraam. Via: <https://www.steunpuntopleidingsscholen.nl/wp-content/uploads/2017/07/Weten-wat-Werkt-Docentenhandleiding-beslisboom.pdf>

Colofon

Dit is een uitgave in het kader van de Versterking van de Samenwerking tussen Lerarenopleidingen en Scholen. Quadraam werkt hierbij samen met partner-lerarenopleidingen Instituut voor Leraar en School van Hogeschool Arnhem Nijmegen, Radboud Docentenacademie Nijmegen, Instituut Archimedes van Hogeschool Utrecht, Iselinge Hogeschool Doetinchem.

Uitgave

Virtueel Ontwikkelingscentrum Quadraam, Saturnus 5, 6922LX Duiven,
T (026) 3208800

Product van de leerkring Opbrengstgericht werken VOC/VLSL

Projectleider VOC/VLSL

Lobke Baars
E l.baars@quadraam.nl
T (026) 320 88 83

Deelnemers aan de leerkring

- Astrid Poel, Stedelijk Gymnasium
- Jasper de Boer, Olympus College
- Marianne Donkervoort, vmbo 't Venster
- Jeannine Doornink, Kwaliteitsmanagement Quadraam
- Ellen Leenaarts-Gunnewijk, Instituut voor Leraar en School, HAN

Ontwerp

Design Effects

Fotografie

In opdracht van VOC

© *Quadraam, Duiven 2017.*

Het auteursrecht van deze publicatie berust bij Quadraam Gelderse Onderwijsgroep. Gedeeltelijke overname van teksten is toegestaan, mits daarbij de bron wordt vermeld.

*De publicatie kan gedownload worden via de website van het VOC:
www.voc-quadraam.nl.*